

Underlag till Strategisk och ekonomisk plan 2025–2027

Kommunstyrelsen

Innehåll

Inledning.....	2
Planeringsprocessen	3
Verksamhetens uppdrag och ansvar	4
Nuläge	10
Framtid.....	16
Ekonomisk avstämning, drift.....	22
Investeringar 2025-2028.....	23
Sammanfattning till kommunfullmäktige	27

Inledning

Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämnders och styrelser verksamhet så att kommunfullmäktiges beslut efterlevs och genomförs. Detta gäller även bolag och förbund. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin och verksamheten, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrningen, sammanställa förslag till Strategisk och ekonomisk plan, utarbeta förslag till årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt. Bolagens och förbundens reglemente kallas ägardirektiv respektive förbundsordning.

I Arboga styrs verksamheten med vision, värdegrund, inriktning, mätbara mål och en ekonomisk rambudget. Visionen och målen beskriver det kommunen vill åstadkomma i framtiden och värdegrunden är de värderingar som genomsyrar verksamheten. Tillsammans anger de för medborgarna och medarbetarna vad kommunen står för och ska förverkliga de närmaste åren.

Nämndernas/styrelsernas/direktionernas underlag till Strategisk och ekonomisk plan (SEP) inlämnas senast den 26 april till Ekonomi och styrning för sammanställning inför budgetberedningen 7,14 och 21 maj. Underlagen ligger till grund för beslut om prioriteringar på kommunnivå som tas av kommunfullmäktige i augusti och november.

Underlaget är en analys som beskriver och värderar sin verksamhets nuläge och framtid.

Utifrån den preliminära ramen och analys av nuläge och framtid genomförs en ekonomisk avstämning (drift och investering). Om det finns ekonomisk avvikelse ska förslag på möjliga effektiviseringar och riktade besparingar eller annat inklusive analys av konsekvenser tas fram för att nå ekonomisk balans. Underlaget ska även innehålla en beskrivelse av vad detta innebär för verksamhetsmässiga konsekvenser, påverkan på mål och dess målnivåer samt ekonomisk effekt. Även en analys av barnperspektivet ska vid behov ske.

Analysen ska även innehålla nämndens investeringsbehov de kommande tre åren och dess konsekvenser på driftkostnaderna.

Planeringsprocessen

Planeringsprocessen resulterar i att kommunfullmäktige inför varje verksamhetsår beslutar om en Strategisk och ekonomisk plan (SEP) där mål och resursfördelning framgår. En konkretisering av kommunfullmäktiges beslut sker i varje nämnd, styrelse och direktion genom ett beslut om mål och budget. I den årliga planeringsprocessen planeras och dimensioneras kommunens verksamhet och resurser. Den syftar till att ge förtroendevalda beslutsunderlag för prioritering och styrning av verksamheten samt ge ledningen mål och ramar för sitt uppdrag.

Resursfördelning innebär att prioritera och fördela ekonomiska resurser till den verksamhet som ska utföras så att mesta möjliga nytta skapas av tillgängliga medel och att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylls. En helhetsvärdering ska göras av finansieringen av verksamheten i form av skatter, statsbidrag, taxor med mera. Resurser fördelas utifrån en värdering av behov i grunduppdraget och hur dessa förändras. Behovsförändringar är till exempel volymutveckling, demografiska förändringar samt pris- och löneutveckling.

Resurser fördelas utifrån två behov:

- Drift, ekonomisk ram för den årliga löpande verksamheten, intäkter och kostnader. Kommunfullmäktige fördelar ekonomiska ramar till kommunstyrelsen, nämnderna samt till helägda bolags- och förbunds driftuppdrag. Styrelserna/nämnderna fördelar på verksamhetsnivå och ska anta principer/modeller hur resursfördelningen sker.
- En total ekonomisk ram för ett investeringsprojekts inkomster och utgifter samt förändrade driftkostnader. Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar på investeringsområde/projektnivå till kommunstyrelsen och nämnderna. För inventarier/maskiner/fordon fördelas totala ramar till kommunstyrelsen/nämnderna. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde investeringsprojekt inom den totala investeringsramen. När det gäller inventarier/maskiner/fordon har ansvarig nämnd rätt att besluta om omfördelning. Nämnderna har ett genomförande och uppföljningsansvar för investeringar.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt. Bolagens och förbundens reglemente kallas ägardirektiv respektive förbundsordning.

I Arboga styrs verksamheten med vision, värdegrund, inriktning, mål och en ekonomisk rambudget. Visionen och målen beskriver det kommunen vill åstadkomma i framtiden och värdegrunden är de värderingar som genomsyrar verksamheten. Tillsammans anger de för medborgarna och medarbetarna vad kommunen står för och ska förverkliga de närmaste åren.

Verksamhetens uppdrag och ansvar

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet så att kommunfullmäktiges beslut efterlevs och genomförs. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i företag och kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin och verksamheten, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrningen, sammanställa förslag till Strategisk och ekonomisk plan, utarbeta förslag till årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt.

Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och göra de framställningar som behövs hos fullmäktige samt övriga nämnder och styrelser. Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Styrelsen ansvarar även för kommunens organisation, omvärldsbevakning, utvecklingsarbete, lokalfrågor, näringslivs- och turistverksamhet, kommunikation, marknadsföring, samhällsplanering, samt kontakter med externa myndigheter och organisationer.

Till kommunstyrelseförvaltningen hör enheterna administrativ enhet, HR, näringsliv och turism, ekonomi och styrning, samhällsbyggnad, teknisk verksamhet, säkerhetsenhet och kommundirektör.

Kommundirektör

Tillsammans med förvaltningscheferna planerar, samordnar och utvecklar kommundirektören hela den kommunala verksamheten. Han är anställd av kommunstyrelsen, det är också den som ger honom hans uppdrag och han redovisar förstås verksamhetens resultat till dem.

Samarbetet mellan kommundirektören och kommunstyrelsen är viktigt för kommunens utveckling eftersom han också lägger förslag på kommunstyrelsens bord. Kommundirektören leder kommunledningsgruppen som består av förvaltningschefer, vd:ar för de helägda bolagen och nyckelfunktioner i kommunstyrelseförvaltningen. En av ledningsgruppens viktigaste uppgifter är att se till att förvaltningarna och bolagen samordnar sitt arbete och att hela

verksamheten har ett strategiskt kommunperspektiv i de utvecklingsprojekt som kommunen driver.

Kommundirektören bevakar och samordnar också det som händer i Västra Mälardalens Kommunalförbund, Västra Mälardalens Myndighetsförbund och Räddningstjänsten i Mälardalen. Han är också kommunens representant i den regionala ledningsgruppen. Kommundirektören är förvaltningschefernas chef och han är också chef för kommunstyrelseförvaltningen med dess enheter. Kommundirektören är dessutom koncern- vd för moderbolaget Rådhuset i Arboga AB.

Administrativa enheten

I administrativa enheten ingår kommunstyrelsens kansli, kommunikationsenheten och delar av den tidigare fritids- och kulturförvaltningen.

Administrativa enheten tillhandahåller resurser för sammanträdesadministration och ärendeberedning för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, fritids- och kulturnämnden och dess utskott samt för valnämnden. Administrativa enheten ansvarar för sekreteraruppgifter för kommundirektör och kommunalråd. Enheten samordnar utvecklingen av gemensamt arbetssätt och syn på sammanträdesadministration och ärendehantering och beredning för nämnderna. Enheten ansvarar för service gentemot politiker och allmänhet.

Vidare ansvarar administrativa enheten för statistiksammanställningar och befolkningsprognoser, administrationen för allmänna val och folkomröstningar, samordning i bland annat folkhälsofrågor, förebyggande rådet, kommunens dataskyddsarbete samt svarar för vissa juridiska frågor. Enheten samordnar kommunens arbete med dataskyddslagen, GDPR. Arboga kommun kommer ingå avtalsamverkan med Köpings kommun gällande dataskyddsombud. Borgerliga vigslar administreras av den administrativa enheten.

Kommunikationsstrateg och kommunikatör har uppdraget att stödja verksamheterna i deras kommunikation med medarbetare, medborgare, företag, besökare och externa organisationer.

Digitaliseringssamordnaren har uppdraget att tillsammans med chefer och medarbetare kvalitetssäkra den digitala utvecklingen, det vill säga förenkla processer och tjänster för att främst skapa värde för kommunens medborgare samt att utveckla arbetssätt internt.

Bland annat föreningsstöd, arrangörs- och skötselavtal, registrering av lotterier och Fritidsbanken är ansvarsområden som förts över från fritids- och kulturförvaltningen. Under den administrativa enheten organiseras biblioteket och Ekbacksbadet.

Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteket ska erbjuda en biblioteksservice av mycket god kvalitet och prioritera barn och unga, personer med funktionshinder samt personer med annat modersmål än svenska. Enligt lagen ska biblioteket främja litteraturens ställning och intresset för bildning, utbildning och forskning. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Skolbiblioteket och medborgarkontoret ingår i uppdraget. I bibliotekets verksamhet ligger

även ansvar för kommunens konstsamling och att vara rådgivande vid konstnärlig utsmyckning. Bibliotekets verksamhet regleras i Bibliotekslagen, (SFS nr 2013: 801) samt Skollagen 2 kap. 36 § (SFS 2010:800)

Eckbacksbadet består av inomhusbad och sommartid också av utomhusbad. Eckbacksbadet erbjuder aktiviteter och kurser för allt ifrån bäbisar till pensionärer.

HR

HR-enhetens uppdrag är att vara kommunens samlade och högsta kompetens när det gäller alla HR-frågor inom kommunen. HR-enhetens tar avstamp i värdegrunden PUMI samt områdena ledarskap/medarbetarskap, arbetsmiljö och hälsa, kompetensförsörjning, likabehandling och mångfald som lyfts fram i kommunens policy för personalpolitik. HR-enhetens arbete sker i nära samråd och dialog med alla förvaltningar och bolag. HR-enheten ska även utforma kommunövergripande styrdokument i form av policyer och riktlinjer inom HR-området i enlighet med gällande lagar, föreskrifter och avtal och de beslut som fattas i kommunens beslutande organ och utifrån gemensamma värderingar och förhållningssätt.

Näringsliv och turism

I Arboga skall det vara inspirerande och enkelt att driva företag. Arboga ska vara en inspirerande plats med tydlig kulturell och historisk profil, som erbjuder ett stort utbud av upplevelser till både boende och besökare. Platsmarknadsföringen ska bidra till att skapa en lockande bild av Arboga som infrias och förmedlas vidare.

I uppdraget ingår även att arbeta i samarbete med Köping och Kungsör enligt den gemensamma näringslivsstrategin med utgångspunkt i attraktivitet och kompetens.

Näringsliv & Turism ska:

Bidra till att skapa ett bra företagsklimat.

Genom att utveckla och underhålla en positiv attityd till företagsamhet och kunskap om branscherna. Samt att sörja för god samverkan, hög service, korta beslutsvägar, bra information och tydliga besked.

Underlätta för företagen.

Genom att skapa goda förutsättningar för etablerade och nya företag med kommunens samlade resurser, företagsstöd och övriga aktörer. Samt ha en nära dialog med företagen i kommunen vad gäller verksamhet, kompetensförsörjning, planer och behov inför framtiden.

Marknadsföra kommunen som en bra plats att driva företag på.

Genom aktivt etableringsarbete och bra planförutsättningar verka för ett differentierat näringsliv som står emot konjunktursvängningar och en tillväxt av arbetstillfällen som matchar befolkningsutvecklingen.

Verka för lokala, regionala och nationella investeringsfrämjande samarbeten.

Genom att tillsammans med bl.a. samhällsplaneringsenheten verka för god framförhållning kring planeringsbar mark, god långsiktig effektsituation och nationellt relationsbyggande inom investerings- och etableringsfrämjande arbete. Samt att söka en djupare och bredare roll kring ortens ambassadörskap i de regionala och nationella samtalen och samverkansforum kring Sveriges framtid som relaterat till kommuner, etableringar och kompetens/arbetsmarknad.

Förmedla bra information om besöksutbudet.

Genom att nå både boende och besökare både fysiskt och digitalt. Vara uppmärksamma på trender, och händelser i regionen och informera näringen om densamma. Samt verka för ett gott värdskap som bidrar till en positiv upplevelse av Arboga.

Underlätta ett gästvänligt och upplevelserikt utbud

Genom att erbjuda en coachande attityd gentemot näringen, bra arenor för evenemang och stöd i form av punktinsatser. Samt främja samarbete mellan besöksnäringens företag och evenemangsarrangörer genom att ha en god kontakt med dessa och lyssna efter vad som efterfrågas av besökarna och besöksföretagen.

Lyfta staden Arboga under platsvarumärket "Arboga – plats för inspiration" för ökad inflyttning och ökad attraktivitet.

Genom att lyfta evenemang, platsens attraktivitet, ortens möjligheter och Arbogas styrkor i olika kanaler samt ta plats i det regionala och nationella sammanhanget med Arbogas varumärket. Samt att få företag och kommuninvånarna att känna en ökad stolthet över staden och bli ambassadörer för ortens utveckling. Enheten ansvarar för kommunens platsvarumärke.

Vara ledande i strategisk samverkan med hela ortens och områdets framtida kompetensförsörjningsbehov

Genom att skapa mötesplatser, fördjupande projekt och långsiktigt relationsbyggande med både små- och medelstora företag, och ortens klusterliknande verksamheter inom IT, teknik, logistik och säkerhet.

Upprätthålla kommunens nya grafiska profil.

Genom att överse och granska material från kommunens förvaltningar samt tillhandahålla enklare layoutmallar ser vi till att kommunens kommunikation håller en proffsig och enhetlig nivå. Samt bistå med produktion och support till kommunens övriga förvaltningar tillsammans med kommunikationsenheten vid större projekt.

Ekonomi och styrning

Enheten Ekonomi och styrning är kommunstyrelsens beredande och verkställande organ för den övergripande ekonomiprocessen samt modellen för styrning och ledning. Enheten har en

konsultativ och samordnande roll mot nämnderna och förvaltningarna i ekonomifrågor. Som ägare av ekonomiprocessen ska enheten skapa förutsättningar för god ekonomisk förvaltning, erbjuda service och stöd i processen och driva på utvecklingsarbetet inom området. Kommunens styrmodell består av vision, värdegrund, strategiska områden, mål och mätningar. Huvuduppgifterna är att samordna och administrera kommunens budgetarbete, ge kommunledningen beslutsunderlag för ekonomisk planering, verksamhetsstyrning, medelsförvaltning, bokslut, årsredovisning, delårsrapporter, systemansvar för ekonomisystem och beslutsstödsystem, stiftelser samt kundfakturerings med tillhörande inbetalningar och kravverksamhet samt hantering av leverantörsfakturor med tillhörande utbetalningar. Enheten har även en samordnande roll avseende ekonomiprocessen i kommunkoncernen.

Samhällsplaneringsenheten

Samhällsplaneringsenhetens huvudsakliga ansvar och uppdrag är att arbeta med ärenden som direkt hör till, eller berör, strategisk samhällsplanering. I detta arbete ingår fysisk planering. På övergripande nivå innebär det översiktsplanering. Varje kommun ska ha en översiktsplan som omfattar hela kommunen. Den visar främst kommunens långsiktiga vilja avseende utveckling och bevarande av mark- och vattenområden och av den bebyggda miljön. Även övergripande infrastruktur utgör en viktig del i planeringen och är en förutsättning för kommunens utveckling. Översiktsplanen ger i nästa skede stöd för framtagande av detaljplaner, som anger hur mark och vatten får användas och bebyggas mer i detalj och för ett begränsat område.

Nära knutet till den fysiska planeringen är genomförandet av detaljplaner. I enhetens uppdrag ingår ansvaret för kommunala markanvisningar, exploateringsavtal, förvärv och försäljning av fastigheter. Därutöver ansvarar enheten för upplåtelse av kommunens mark, förvaltning av kommunens deponier liksom för övergripande lokalfrågor.

En viktig och stor del av enhetens verksamhet är ansvaret för kommunens karttjänster och geografiska informationssystem (GIS). Detta innebär bland annat att hålla kommunens primärkarta uppdaterad och även kunna leverera kart-/GIS material till andra kommunala verksamheter och externa företag, myndigheter och privatpersoner. Nybyggnadskartor är en annan efterfrågad kartprodukt som används som underlag vid ansökan om bygglov.

Kommunalt markinnehav i kombination med en aktiv markpolitik och fysisk planering ger förutsättningar för en kommun att utvecklas i en positiv riktning och för att möta de utmaningar som bland annat befolkningsförändringar innebär. För att möjliggöra för Arbogas tillväxt och framtida behov av mark för bostäder, näringslivetableringar, kommunens egna verksamhetslokaler samt rekreations- och friluftsliv är det viktigt att kommunen avsätter resurser för strategiska markförvärv. Förutom att säkerställa det framtida markbehovet och ge kommunen handlingskraft är ett kommunalt markinnehav en förutsättning för bostads- och näringslivsutveckling i en kommun där tillkomsten av byggbar mark oftast förutsätter kommunala initiativ, det vill säga där privata exploatörer med eget markinnehav i stort sett saknas.

Att från råmark till att kunna erbjuda byggklara tomter är en process som oftast tar flera år i anspråk. Därför krävs en stor framförhållning i den fysiska planeringen och utbyggnaden av infrastruktur där kommunala insatser krävs i olika skeden, långt innan försäljning av tomter kan bli aktuellt. I detaljplaneprocessen är det vanligt att det ställs krav på utredningar för dagvatten, översvämningsrisker, buller, geoteknik och fastighetsrättsliga förhållanden med mera. Tendensen är att mängden utredningar har ökat med högre krav på klimatåtgärder. När detaljplanerna har vunnit laga kraft behövs oftast genomförande av fastighetsbildningsåtgärder. Därefter följer utbyggnad av infrastruktur.

Teknisk verksamhet

I samband med bildandet av ett driftbolag för den tekniska verksamheten, Arboga Kommunalteknik AB, behövs viss teknisk verksamhet under kommunstyrelsen. VD:n för AKTAB är tillika teknisk chef i kommunen. Ingen övrig personal finns utan kommunstyrelsen beställer verksamhet av driftbolaget.

I teknisk verksamhet under kommunstyrelsen finns; driftansvar avseende kommunens samlade infrastruktur, kommunens skogsinnehav, gallring och avverkning, ansvar för planering, beredning, projektering och projektledning av kommunens investeringsprojekt, ansvar för kommunens investerings- och exploateringsprojekts planering, beredning, samordning, projektledning och utförande, fiber- och fiberutbyggnad, ansvar för kommunens kvarvarande fastigheter/byggnader.

Kommunstyrelsen har delegerat ansvar till teknisk chef för att bland annat besluta att teckna avtal om blomådor som farthinder, lokala trafikföreskrifter, nyttjande till annans mark inklusive vägrättsområde för kommunens fiberanläggning, ledningsrätt hos lantmäteriet för kommunens fiberkanalisation och fiber kablar, företräda kommunen vid ledningsrättsförrättningar hos lantmäteriet avseendekommunens fiberkanalisation och fiberkablar, trafikuppgifter om flyttning av fordon, parkeringsövervakning, transportdispenser, trafikordningsplaner, schakttillstånd, upplåtelse av allmän platsmark, torghandel.

Säkerhetsenhet

Säkerhetsenheten är en central stödfunktion på koncernövergripande nivå. Uppdraget är att vara kommunens samlade och högsta kompetens när det gäller kris- och säkerhetsfrågor inom kommunkoncernen. Tyngdpunkten ligger på den strategiska nivån, det vill säga att vara framåtblickande, samordnande och stödjande. Säkerhetsenheten har i sitt uppdrag till uppgift att arbeta fram koncernövergripande styrdokument inom kris- och säkerhetsområdet i enlighet med gällande lagar, förordningar och de beslut som fattas i kommunens beslutande organ. Kris- och säkerhetsarbete följer det ordinarie ansvarsförhållandet i organisationerna.

Nuläge

Allmänt

År 2023 var ett utmanande år. Det oroliga världsläget med kraftig prisutveckling, höjda räntor och pensionskostnader. Detta i sin tur innebar diskussioner i offentliga sektorn om säkerhetsläget och om åtgärder så som effektiviseringar, besparingar, skattehöjningar och ökade statsbidrag. Det står klart att vi behöver fortsatt hantera dessa faktorer ihop med alla andra utmaningar som kommunerna behöver arbeta med. Ska kommunerna klara av dagens och morgondagens utmaningar kan vi inte fortsätta att göra som vi alltid har gjort.

Kommundirektör

För att möta framtidens utmaningar är det viktigt med strategiskt och operativt kvalitets- och utvecklingsarbete i samverkan med kommunledning, förvaltningar och kommunerna i Västra Mälardalen. Det viktiga arbetet med den fördjupade samverkan mellan Köping, Arboga, Kungör och Surahammars kommuner fortsätter och utmaningen i samverkan är att hitta nya vägar för att klara välfärdsåtagandena. Det kräver organisationer som vågar tänka nytt, mod och uthållighet innan det ger önskad effekt. En viktig pusselbit som gör samverkan unik är att näringslivet är med och driver arbetet framåt.

Sedan organisationsförändringen 2018/2019 då Arboga Kommunalteknik AB och Arboga Vatten och Avlopp AB bildades har anpassningar genomförts av ansvar, roller och ekonomi mellan kommunen och bolagen. Framförallt gäller det gränsdragningar och gränssnitt mellan kommunstyrelsens tekniska verksamhet, samhällsbyggnadsenheten och driftbolaget AKTAB. Här behöver ansvar och roller klargöras vilket kan innebära organisationsförändringar. Ett första steg är beslutad reviderad organisation.

Västra Mälardalens kommunalförbund

Västra Mälardalens Kommunalförbund är ett förbund som är bildat mellan fyra kommuner; Köping, Arboga, Kungsör och Surahammar. Medlemskommunerna har lämnat över delar av den kommunala verksamheten till förbundet. VMKF ansvarar för att ge service och tjänster inom flertalet verksamhetsområden till fyra kommuner, dess bolag och förbund. Uppdraget kan jämföras med en kommun i storleksordningen av 60 000 invånare. Under de senaste åren har uppdragets volym ökat samt även dess komplexitet. Flertalet av tjänsterna kräver olika former av specialistkompetens och det förväntas att förbundet som stödorganisation ska leverera tjänster med god kvalitet och hög servicenivå. Ökad styrning och samordning av kommunernas och bolagens tjänster via VMKF bidrar till effektiviseringar, samsyn och ökad kvalitet.

Västra Mälardalens Myndighetsförbund

Västra Mälardalens Myndighetsförbund är ett kommunalförbund för Arboga och Kungsörs kommuner. Förbundets uppgifter är att fullgöra kommunernas uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt byggnadsväsendet. Förbundet ansvarar också för kommunernas

energi- och klimatrådgivning. Förbundet har sedan 2011, då det bildades, gjort positiva resultat och byggt upp en stabil ekonomi med ett eget kapital på ca 3 mkr. Enligt förbundets fastställda riktlinje får det egna kapitalet inte uppgå till mer än 3 mkr. Förbundet drivs till cirka 55 % med driftbidrag från medlemskommunerna samt till cirka 45 % med intäkter enligt förbundets taxa för handläggning av ärenden inom förbundets olika ansvarsområden.

Överförmyndarnämnd

Västra Mälardalens Överförmyndarnämnd är en samverkansorganisation för överförmyndarverksamheten i kommunerna Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping och Surahammar. Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet och arbetar för att samhällets mest utsatta inte ska drabbas av ekonomisk och rättslig förlust. Nämndens uppdrag är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Nämnden har också i uppdrag att utreda behovet av ställföreträdare. Utöver det ska nämnden rekrytera och utbilda ställföreträdare.

Räddningstjänsten i Mälardalen

Förbundet benämns Räddningstjänsten Mälardalen som förkortas RTMD. Medlemmar i kommunalförbundet är Västerås Stad, Köpings kommun, Arboga kommun, Hallstahammars kommun, Surahammars kommun och Kungsörs kommun. Kommunalförbundet ska under gemensam ledning hålla en för medlemmarna ömsesidig räddningstjänst samt därtill hänförligt förebyggande och angränsande verksamhet inom området samhällsskydd, räddning och beredskap, i ett för alla medlemmar lika grunduppdrag och i tilläggsuppdrag utifrån respektive medlems eller annan intressents behov. Samordningen under gemensam ledning inom kommunalförbundet syftar till att möta nya och ändrade krav lokalt och i regionen samt att mer kraftfullt kunna utveckla arbetssätt och erfarenhetsutbyte.

Ekonomi och styrning

Det pågår ett ständigt arbete på enheten att se över rutiner och processer för de grundläggande delarna i enhetens uppdrag. Ett arbete med förändringar som kanske inte alltid syns utåt och heller inte är så pass stora att de behöver ta plats i en verksamhetsplan. Det kan handla om ändringar som behöver ske i regelverk och system med hänsyn till ny lagstiftning, uppdateringar och dylikt. I enhetens verksamhetsplan återfinns sedan de uppdrag som är mer omfattande och kräver extra arbets- och utvecklingsinsatser.

Det som tidigare år varit högt prioriterat har varit införandet av beslutssystemet Hypergene. Implementeringen fortsätter och avser främst delar som avser verksamhetsstyrning i nuläget.

I skrivande stund pågår också olika förberedelser inför beslut och införande av e-handel. Vid ett införande av e-handelssystem krävs ett gemensamt inriktningsbeslut så att Västra Mälardalens kommunalförbund tillsammans med kommunerna kan påbörja planeringen och arbetet med införandet. Det råder en viss osäkerhet vilka resurser som implementerings- och förvaltningsfasen kräver av oss i varje kommun jämte förbundets behov. Vilka resurser som åtgärder behöver klargöras så snart som möjligt, för enhetens och kommunens planering.

Det pågår olika parallella fortlöpande aktiviteter inom inköpsområdet såsom införande av inköpsorganisation, även uppföljning och aktiviteter för att öka leverantörs- och avtalstrohet i kommunen. Allt för att stärka den interna kontrollen inom området inköp.

En god ekonomisk hushållning ställer krav på att kommunen har en långsiktighet i sin planering, vilket blir extra viktigt med de utmaningar ekonomiskt verksamheten ser både nu och för framtiden. Inte minst behov av upprustning av lokaler och nybyggnation. Perspektiven behöver i denna planering och utvärdering omfatta även de helägda bolagen. Fokus behöver därför fortsatt vara på den se totala kommunnyttan och genomsyra all planering, analys och utvärdering samt rapportering inom ekonomi- och verksamhet.

Administrativa enheten

Administrativa enheten fortsätter att, efter omorganisationen juli 2023, forma enheten och hitta effektiva arbetssätt och samverkansformer inom enheten och gentemot samverkansparter inom och utom Arboga kommunkoncern. Ansvar för säkerhetsarbetet är från den 1 januari flyttat från administrativa enheten till den nyinrättade säkerhetsenheten.

En tjänst som utredare, som varit vakant sedan omorganisationen, är nu tillsatt och utredare/handläggare tillträdde 15 april. Förenings- och folkhälsoutvecklaren har på egen begäran slutat sin tjänst sista arbetsdagen var 29 februari. Ersättningsrekrytering är gjord och ny föreningskonsulent tillträder 3 juni. Administrativ chef har sagt upp sin tjänst och ersättningsrekrytering ska påbörjas.

Behovet av ett E-arkiv för ärendehanteringssystemet är stort och arbete pågår tillsammans med förbundet, Kungsör, Surahammar och Köping för ett gemensamt införande av e-arkiv. En e-arkivarie är anställd av Västra Mälardalens Kommunalförbund och har påbörjat sitt arbete på deltid under våren.

Arbete pågår med att tillgänglighetsanpassa kommunkoncernens dokument, en digitaliseringsstrategi med tillhörande handlingsplan under framtagande och kommunen ingår i ett pilotprojekt "Meetings-live". Meetings-live är en vidareutveckling av den digitaliserade nämndprocessen. Säker e-post infördes under första kvartalet och 100 tjänstepersoner har fått utbildning i systemet.

EU-valet genomförs under våren och arbete pågår för fullt inför det.

HR enheten

Ledarskap och medarbetarskap

Att ständigt arbeta med ledarskapsutveckling och ge våra chefer rätt förutsättningar för att bedriva ett gott ledarskap är en viktig pusselbit för att kommunen ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Att behålla våra chefer och attrahera nya är av yttersta vikt för att vi ska få god kvalitet och måluppfyllelse i våra verksamheter. I år har vårt chefsforum bytt namn till ledarforum och genomförs under en halvdag fyra gånger per år. Där lyfter vi viktiga

genomensamma ledarskapsfrågor och kommunövergripande frågor som ett led i att utveckla våra ledare och chefer.

En satsning på att utveckla medarbetarskapet hos våra medarbetare har påbörjas genom utbildningar och träffar inom vissa av våra verksamheter. Medarbetarskap handlar om att ta ansvar för sitt arbete och bidra till verksamhetens utveckling. En medarbetarutbildning innehåller bland annat medarbetarens roll och skillnaden på roll och person, förståelsen för organisationen och det sammanhang medarbetarna arbetar i. Hur ett effektivt samarbete och samspel fungerar och hur vi kommunicerar sakligt och i rätt forum.

Lönepolitik och årliga löneöversyner

En del i att vara en attraktiv arbetsgivare handlar om att erbjuda konkurrenskraftiga löner. Kommunens löneläge i förhållande till omvärlden kartläggs och analyseras årligen. Vi befinner oss i utmanande tid med en omvärld som varit och är osäker vilket påverkar våra löneavtal. Våra centrala avtal löpte ut i mars 2024 och några nya löneavtal är på plats och några är inte på plats. Osäkerheten gör att det är svårt för oss som kommun att planera då de centrala avtalet inte är färdiga inom alla avtalsområden. Arboga kommun kommer behöva ta höjd för att fortsatt kunna erbjuda konkurrenskraftiga löner så att vi klarar rekryteringsutmaningen av bland annat lärare, sjuksköterskor, undersköterskor, kokar och andra specialistfunktioner.

HR-enheten

Arbetsmiljöfrågorna och ledarskapsfrågorna är i fortsatt fokus för att vara en attraktiv arbetsgivare och kunna trygga kompetensförsörjningen framåt. En rad aktiviteter och insatser pågår för att erbjuda en god arbetsmiljö där färre medarbetare är sjukskrivna och där vår frisknärvaro ökar. Kommunen har kommit en bit på väg då sjukfrånvaron har minskat under 2023 och kommunens HME index (Hållbart medarbetarengagemang) har ökat.

Näringsliv och turism

Under perioden 2024-2027 kännetecknas Näringsliv & turism av satsningar på

- Strategiarbete
- Attraktionsprojekt
- Platsmarknadsföringsprojekt med förnyat platsvarumärke och grafisk profil
- Externt kommunikationsstöd vid nationella satsningar
- Strategisk samverkansplattform tillsammans med Försvarsmakten och försvarsindustrin
- Fördjupnings- och lärandeprojekt med bäring mot Arbogas effektsituation och nuvarande och kommande elöverföringskapacitet samt mot internt framtagningsarbete av etableringsplan. Etableringsplanen kommer bl.a. ha en tydlig skärning gentemot Samhällsplaneringsenheten och det långsiktiga behovet av exploateringsbar industri- och verksamhetsmark.

Dessa satsningar syftar till att positionera Arboga i en nationell kontext, stärka Arbogas roll som boende- och arbetsort och öka antalet invånare, företag och besökare. Under 2024 presenteras resultatet av etableringsplanen som blir ett långsiktigt strategiverktyg. Parallellt genomförs lärandemoment som relaterar till en stärkt positionering av platsvarumärket, och en långsiktig planering för att stärka ortens betydelse inom vår funktionella arbetsmarknad (som inbegriper Sörmland, Örebro, Västmanland och Stockholm).

Samhällsplanering

Samhällsbyggnadsenheten står under 2024 i omställning. Under årets första månader togs beslut kring organisationsförändringar och enheten börjar så sakteliga kallas Samhällsplaneringsenheten. Under första tertialet har tre tjänster annonserats och kommunen har för avsikt att anställa fyra personer. Enheten har utifrån detta haft låg bemanning och medarbetarna har gjort stora insatser för att bedriva en så bred verksamhet som möjligt trots att flera personer saknats. Kommunens näringslivschef har varit tillförordnad chef under interimperioden.

Arbetet fortgår med de befintliga planuppdragen. Kring både Kallstenstippen och Återbruket har det under perioden pågått ett flertal utredningar och analyser för att säkerställa långsiktig framdrift. Lokaliseringsutredningen kring nytt återbruk har pågått under första tertialet. Tre detaljplaneuppdrag har förberetts under perioden, och beslut förväntas tas i andra kvartalet. I övrigt har enheten prioriterat detaljplanearbetet för bostäder. Bland dem märks bland annat Södra Brattberget, Åbrinken och Norra Skogen.

I början av året blev Arboga kommun en fullvärdig medlem i föreningen som bedriver utveckling inom de tematiskt breda områdena som berör Hjälmarens. Planer finns för att Hjälmarens ska bli ett biosfärområde. Arbeta pågår för att ta fram en vattentjänstplan. Planen beskriver hur kommunen på lång sikt ska bygga en robust och bra dimensionerad vattentjänst. Dagvattenstrategin är färdigutvecklad och ska presenteras under våren.

Under våren 2024 så består Arboga kommuns detaljplanerade verksamhetsmark till 70 hektar. Av den volymen är cirka 64 procent (cirka 45 hektar) markanvisad i nuläget till aktörer som planerar verksamhet på den marken.

Förutom flera vakanser under första halvan av 2024 så saknas också i delar även ekonomiska resurser för att driva det strategiska planeringsarbetet framåt.

Teknisk verksamhet

Sedan organisationsförändringen 2018/2019 då Arboga Kommunalteknik AB och Arboga Vatten och Avlopp AB bildades har anpassningar genomförts av ansvar, roller och ekonomi mellan kommunen och bolagen. Framförallt gäller det gränsdragningar och gränssnitt mellan kommunstyrelsens tekniska verksamhet, samhällsbyggnadsenheten och driftbolaget AKTAB. Här behöver ansvar och roller klargöras och där steg har tagits i och med beslutad organisation under första kvartalet 2024.

Säkerhetsenheten

Som ett led i att utveckla Arboga kommuns kris- och säkerhetsarbete har en ny säkerhetsenhet upprättats med placering under kommunstyrelseförvaltningen. Säkerhetssamordnartjänsten och beredskapssamordnartjänsten som tidigare köpts in genom Västra Mälardalens kommunalförbund, har från och med 1 januari 2024 flyttats över till Arboga kommun och ingår numera i den ny säkerhetsenhet.

En ny roll, Säkerhetschef, har införts i organisationen och bemannas av tidigare säkerhetssamordnaren. Säkerhetschefen är tillika enhetschef på Säkerhetsenheten och ingår numera i kommunledningsgruppen vilket är en strategiskt viktig framgångsfaktor för att få med kris- och säkerhetsfrågor på ett tydligare sätt i organisationen. Inom Säkerhetsenheten finns numera också Säkerhetsskyddschefen (det var tidigare kanslichef/adm.chef). Arbetet har också växlats upp genom att anställa en ny säkerhetssamordnare som kommer att arbeta strategiskt men också operativt inom både kris- och säkerhetsfrågor. Arbetet fortsätter nu med att forma och utveckla den nya enheten så att vi möter dagens och framtida krav inom kris- och säkerhetsområdet.

Avtalssamverkan finns numera mellan Arboga kommun och Kungsörs kommun inom området Kris- och säkerhetstjänster, där säkerhetsenheten bistår Kungsör med dessa tjänster. Från och med sommaren 2024 anställs en säkerhetssamordnare på heltid till enheten, med fokus att arbeta för Kungsörs kommun. En positiv samverkan som stärker robustheten lokalt.

Prioriteringen att växla upp med en ny Säkerhetsenhet grundar sig i det oroliga omvärldsläget, men också ur ett nationellt perspektiv där ökade krav och förväntningar inom området kris- och säkerhet vuxit markant mot för några år sedan. Bedömningen är att dessa krav och förväntningar även fortsättningsvis kommer att öka. En stor anledning är också att Arboga kommun är en garnisonsstad.

Funktionerna som arbetar inom kris- och säkerhet i organisationen har under en längre tid sett hur kris- och säkerhetsområdet sväller i omfång. Arbetsbelastningen är som regel hög då arbetet påskyndas genom nya lagar, reviderade lagar eller genom andra styrande regelverk från nationellt håll. Det har på senare tid också tillkommit fler områden som tidigare inte varit aktuella, eller som haft låg prioritet inom kommunen, exempelvis området civilt försvar, säkerhetsskydd och signalskydd.

Framtid

Kommundirektör

Framåt ökar behoven av välfärdstjänster. Befolkningsförändringen är en av de stora utmaningarna, utvecklingen som pågår fortsätter de kommande åren. Utvecklingen innebär att kostnaderna för demografin ökar snabbare än intäkterna, och det behövs ett ökat fokus på effektivisering och omprioriteringar. I likhet med kommunsektorn i övrigt finns ett stort behov av investeringar vilket innebär att det krävs ett större driftöverskott för att inte i hög grad behöva låna till investeringarna.

Kompetensförsörjningen för kommunens välfärdsuppdrag är en stor utmaning för kommunen som organisation. Konkurrensen om arbetskraften ökar bland annat till följd de demografiska förändringarna. För att trygga kompetensförsörjningen kommer arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare att fortgå där fokus är att erbjuda en god och hälsosam arbetsmiljö där medarbetare trivs och vill bidra till verksamheten. Vidare är det fortsatt viktigt att satsa på att behålla och utveckla våra ledare och chefer.

För att upprätthålla den planberedskap som kommunen avser ha för framtiden behöver ytterligare detaljplaner tas fram i attraktiva områden för att kunna erbjuda attraktiva och varierande bostäder för medborgaren och samtidigt öka attraktionskraft för potentiella inflyttare. Likaså att ha en bra planberedskap för att kunna erbjuda mark till försäljning för nyetableringar och för befintliga verksamheter i kommunen.

Elförsörjningen är en stor utmaning i framtiden. Utbyggnaden av elsystem (vilket inkluderar bland annat nytt regionalnät, nya nätstationer och uppdaterat lokalnät) i ett mångårigt perspektiv både bakåt och framåt. Just nu kan den preliminära idrifttagningen ske någon gång 2026/2027. Lokalförsörjningen avseende verksamhetslokaler är även den en utmaning. Stora investeringar är på gång, bland annat ny grundskola, vilket kräver en långsiktighet i planeringen.

Stort fokus kommer också att ligga i framtagandet av strategiska dokument med dialog som kan hjälpa kommunen att få framdrift och riktning i den framtida planeringen av Arbogas utveckling. Som till exempel platsvarumärke, etableringsplan, strategiska samtal med Försvarmakten och SAAB/Combitech, planeringsstrategi för översiktsplanen, klimatstrategi, vattentjänstplan samt flytt- och boendestudie. Fokus måste också vara på stödprocesser till våra chefer och dess verksamhet. Exempel på stödprocesser är införande av e-handel, inköpsorganisation, verksamhetsstyrning, ekonomisk planering och uppföljning, e-arkiv, säkerhet och krisberedskap.

Viktigt är också att slutföra de politiskt beslutade uppdragen till tjänsteorganisationen.

Ekonomi och styrning

Kompetenta medarbetare är enhetens viktigaste resurs och en utmaning för framtiden är att enheten behöver planera och rekrytera för pensionsavgångar de närmaste åren.

När det gäller beslutsstödsystemet Hypergene behövs en utvärdering och ställningstagande för fortsättningen göras och därefter fortsätta utveckla systemet vidare.

Ny leverantörsfakturamodul kommer ersätta en äldre då den slutar uppdateras om något år, beslutet och tiden för genomförande sammanfaller tidsmässigt med förändringarna kring e-handel, vilket påverkar enheten såklart. Processerna kopplade till leverantörsfakturahantering kommer också påverka alla användare. Även beslutet avseende införande av inköpssystem/ e-handel kommer att påverka enhetens arbete de kommande åren. Kommunen kommer påverkas genom att införandet kommer bidra till att en ökad ramavtalstrohet uppnås, att kommunen kommer göra tids- och kostnadsbesparingar, får förbättrade möjligheter till uppföljning och analys inom inköpsområdet, uppnår en ökad intern kontroll samt kommer även bidra till en positiv miljöpåverkan. Detta är ett viktigt och prioriterat område men här är det viktigt att vi får klarhet vilka resurser och förberedelser som krävs i varje kommun för såväl implementering- som förvaltningsfas av e-handel.

Parallellt med enhetens grundläggande uppdrag behöver alltså fokus 2024 och 2025 vara på de prioriterade uppdrag som vi fått av kommunfullmäktige som handlar om översyn av internhyresmodell, leasingavtal, externt hyrda lokaler, samt e-handel, vilket gör det sårbart då flera medarbetare är inblandad i alla dessa delar. Beroende på tidsplan och vilka resurser som krävs kan en förstärkning eller annan prioritering behöva göras så inte alla uppdragen kolliderar samtidigt. Vilket skulle påverka arbetsmiljön negativt.

Utveckla gemensamma ekonomiprocesser för hela Arboga kommunkoncern innebär ett merarbete som inte fanns före bolagiseringen, vilket gör att det både i utvecklingsfas men även fortlöpande kräver mer arbetsinsatser. Dessutom stödjer enheten flera av bolagen och även förbund i delar av ekonomiarbetet efter förfrågan från dessa.

Administrativa enheten

Kompetenta medarbetare är administrativa enhetens viktigaste resurs och en utmaning för framtiden är att få och behålla kompetensen på enheten.

Bland utmaningarna finns också den fortsatta utvecklingen av digitaliserad ärendehantering, att skapa ett e-arkiv och att fortsatt samverka i VMKF gällande ärende- och dokumenthanteringssystemet, både vad gäller ekonomiska resurser och medarbetarnas arbetstid.

Arbete med införande av E-tjänster har påbörjats och planering pågår för e-förslag, som ersätter medborgarförslag. Digitaliseringsarbetet kommer att på sikt behöva både utökade personella och ekonomiska resurser inom alla verksamheter i Arboga kommunkoncern.

Kommunikatörernas breda uppdrag, verksamheternas ökade behov av kommunikationsstöd samt en ökad kravbild från allmänhet gör att befintlig personalresurs inte räcker till. Sett till antalet kommunikationsresurser har Arboga en betydlig lägre bemanning än genomsnittet i landets kommuner. För att säkerställa organisationens kommunikativa förmåga, medarbetarnas

arbetsmiljö samt minska sårbarheten finns behov av att ytterligare en kommunikationsresurs tillsätts.

HR enheten

Ledarskap och medarbetarskap

För att fortsätta utveckla våra ledare behöver medel avsättas för att kunna erbjuda ledarskapsprogram som syftar till att träna ledarbeteenden och ledaregenskaper som utvecklar det personliga ledarskapet. Våra ledare behöver kontinuerlig påfyllning för att få de bästa förutsättningarna för att bedriva ett gott ledarskap som genomsyras av vår värdegrund PUMI.

Utbildning inom medarbetarskap behöver påbörjas och genomföras inom alla våra verksamheter och det behöver anpassas utifrån våra verksamheters olika behov.

Lönepolitik och årliga löneöversyner

Troligen kommer alla eller merparten av löneavtalen bli ettåriga löneavtal vilket innebär att det blir en ny stor avtalsrörelse 2025. Detta gör att det framöver är osäkert gällande våra planeringsförutsättningar kopplat till kostanden för våra löneavtal. Det kan dock konstateras att Arboga kommun behöver ta höjd för att fortsatt kunna erbjuda konkurrenskraftiga löner så att vi klarar rekryteringsutmaningen av bland annat lärare, sjuksköterskor, undersköterskor, kokar och andra specialistfunktioner.

HR-enheten

Arbetet med att stödja cheferna och utveckla arbetsätt och rutiner genom bland annat digitalisering är ett måste för att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare och trygga kompetensförsörjningen framåt. Det behöver arbetas brett med en aktiviteter och insatser som tillsammans främjar arbetsmiljön och där kommunen erbjuder konkurrenskraftiga arbetsvillkor och meningsfulla arbetsuppgifter där kommunikation och delaktighet präglar arbetet i vardagen.

Näringsliv och turism

Närmaste åren innehåller stor potential till utveckling, och ett flertal aspekter som i sig innehåller potential till förflyttning.

- De strategiska samtalen ska stärka Arboga som en försvarsstad, och kan stärka ortens plats i totalförsvarsfrågor. Att vi sjsätter ett treårigt projekt hjälper oss att jobba agilt och hitta rätt frågor som kan inrikta insatserna. Dessa insatser bör ha ett fortsatt tydligt fokus på kompetensförsörjning, rekrytering och bemanning.

- Under 2025-2027 är det tänkt att det nya regionnätet och Vattenfall Eldistributions koncession ska byggas och förverkligas. Att Arbogas effektsituation stärks möjliggör nya etableringar, nya byggprojekt och häri ligger en stor möjlighet till förändring och förflyttning. Enhetens jobb under perioden kommer präglas av packetering, positionering och försäljningsarbete.

- Arboga kommun har en förhållandevis god markberedskap. 70 ha är idag detaljplanerad till verksamhetsmark - men 45-50 ha av den marken är redan markanvisad. Det innebär att Plan & markgruppen under 2024-2025 behöver starta processerna för att tillgängliggöra mer mark, samt givetvis låsa in försäljningarna av de markanvisade fastigheterna.

- Platsvarumärkets release under höstterminen 2024 möjliggör kampanjmässiga satsningar att skapa en ny position för platsen och orten, samtidigt som marknadsföringen ökar fokuset på inflyttning och prioriterade målgrupper. Här finns redan ett stort förarbete gjort under både 2023 och första halvan av 2024. Inför en kostnadsmässig uppskalning 2025-2027 behöver vår enhet ytterligare medel enligt ovan.

Samhällsplanering

De kommande åren kommer att präglas av ett intensifierat strategiskt arbete. Allt ifrån revidering av Översiktsplanen, framtagande av en vattentjänstplan och arbetet med en nätplaneringsprocessen för att stå rustade för framtidens effektbehov.

För att upprätthålla den planberedskap som kommunen avser ha för framtiden behöver ytterligare detaljplaner tas fram. Likaså att ha en bra planberedskap för att kunna erbjuda mark till försäljning för nyetableringar och för befintliga verksamheter i kommunen.

En förutsättning för att leva upp till kommunens mål är en hållbar och digital samhällsbyggnadsprocess. Att medel öronmärks till utredningar för framtagandet av strategiska verktyg samt för framtagandet av nya detaljplaner. Utredningar och åtgärder i detaljplaneprocessen samt fastighetsbildningsåtgärder betalas ur driftbudgeten.

Teknisk verksamhet

Sedan organisationsförändringen 2018/2019 då Arboga Kommunalteknik AB och Arboga Vatten och Avlopp AB bildades har anpassningar genomförts av ansvar, roller och ekonomi mellan kommunen och bolagen. Denna resa måste fortsätta för att skapa samordningsvinster och ge större kommunnytta. Detta måste innebära att gränserna mellan kommunen och bolagen i praktiken suddas ut och att det sker samordning både mellan och inom respektive juridisk person.

Säkerhetsenheten

Vi kan förvänta oss att det kommer att ställas högre krav på kommunerna framgent inom hela kris- och säkerhetsområdet. Det ostabila säkerhetspolitiska läget ligger till stor grund i detta, och som från konsekvenser ner på kommunal nivå utifrån en mer tydlig och skyndsamt nationell politik inom området. Detta resulterar i att myndigheter sätts i arbete och som i sin tur ställer karv på utförande och efterlevnad i kommunerna. Den dominoeffekten kan vi redan nu konstatera att vi är inne i och som kommer att fortsätta.

Den ökade ambitionen nationellt inom kris- och säkerhetsområdet märks tydligt genom att man på flera områden ser över befintliga lagar och genomför utredningar för att möta upp dagens

behov och det oroliga omvärldsläget. Exempel på lagstiftning som ses över är lag om extraordinära händelser (LEH), men också utredningar kring skyddsrum, återtagande av civilplikten, kommuners ansvar för livsmedelsförsörjning, Räddningstjänst under höjd beredskap med mera. Detta är områden som Säkerhetsenheten bedömer kommer att påverka kommunerna genom ändrade och tydligare krav.

Vi kan också konstatera att media belyser kris- och säkerhetsfrågor i mycket större utsträckning idag mot tidigare, vilket gör att vi har en allt mer medveten allmänhet inom området och som då också har högre ställda krav och förväntningar på oss som offentlig verksamhet. Arbetet inom kris- och säkerhet blir då en viktig pusselbit i Arboga kommuns varumärkesarbete och som även är ett viktigt arbete kopplat till organisationens förtroende.

Ett av de stora områdena som växer i omfång och där säkerhetsenheten gör bedömningen att det på ett betydande sätt kommer att fortsätta växa, är Civilt försvar. Ett område som under lång tid varit vilande men som nu är ett mycket prioriterat område nationellt. Civilt försvar är ett brett område som kommer att ta mycket ekonomiska och personella resurser i anspråk och där säkerhetsenheten gör bedömningen att ekonomiska medel kommer att vara en avgörande faktor för hur snabba framsteg inom området vi som kommun kommer att kunna göras. Med tanke på Arbogas geografiska läge och den verksamhet som finns placerad i kommunen, behöver denna fråga framgent ha en hög prioritet i Arboga kommun.

Ett likande område är säkerhetsskydd där en relativt ny reviderad säkerhetsskyddslag ställer långt gångna krav inom ramen för detta säkerhetsområde. Att utveckla Arboga kommuns arbete inom detta område bör ha en hög prioritet då det finns starka beröringspunkter mot försvarsindustrin och Försvarsmakten i kommunen. De lagstyrda krav som ställs på Arboga kommun är kostnadsdrivande vilket organisationen behöver ta höjd för framöver.

Att Sverige nu är medlemmar i NATO kommer ställa krav på Sverige som nation och så även på kommunerna. Som kommun har vi redan kommit i kontakt med detta i och med möjligt värdlandstöd för utländska förband, samt rutiner kring att Försvarsmakten vid behov ska kunna hämta vatten hos kommunen. Den pågående processen med Försvarsmaktens nya operationsplanering och stödplan uttrycker man tydligt att man söker en större involvering från andra aktörer och där kommunen är en sådan. Arboga som den enda garnisonsstaden i Västmanland och som dessutom växer inom området, samt att Arboga har förmånen att ha en stor försvarsindustri inom sitt geografiska områdesansvar, påverkar redan och kommer att påverka Arboga kommun i större utsträckning än i andra kommuner.

Sammantaget utifrån ovanstående ser enheten följande utmaningar framöver:

- Säkerhetsområdena sväller i omfång inom samtliga kris- och säkerhetsområden, vilket får som betydande konsekvens att hinna leverera inom samtliga kris- och säkerhetsområden utifrån lagkrav och andra lokala behov samt förväntningar. Utifrån punkten ovan behöver ansvar och processer inom kris- och säkerhetsområdet arbetas in ännu mer i organisationens, förvaltningar och bolag, så att det inte är avhängt Säkerhetsenheten.

- Förutom statliga medel som tillförs kommunerna för att arbeta med kris- och säkerhetsfrågor, behövs egna kommunala medel avsättas och prioriteras för att på ett tydligare sätt växla upp arbetet och möta de nya kravställningarna samt förväntningarna. Detta bör ske både på kommunövergripande nivå som kan tilldelas Säkerhetsenheten, men också att förvaltningar, bolag och dess verksamheter budgeterar för kris- och säkerhetsarbete utifrån eget uppdrag och ansvar.
- Vi ser två vägar att gå. Att KF och KS fattar tydlig inriktning att kommunernas förvaltningar och bolag måste arbeta mer med dessa frågor med stöd av säkerhetsenheten. Eller att en prioritering görs att bemanna upp med fler tjänster på säkerhetsenheten som kan utgöra ett praktiskt stöd ute i verksamheterna.

Ekonomisk avstämning, drift

Preliminär ram 2025 från ledningsdialog, mars

Bokslut 2023	Prognos senast prognos 2024	Budget 2024	Tidigare fattade beslut	Priskomp. (netto) exkl. löne-översyn	Riktad ram	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
155 171	0	169 721	-2 115	2 796	0	170 402	173 978	176 871

Att kommunstyrelsen och dess förvaltningar de senaste åren kunnat hålla sig inom de av kommunfullmäktige beslutade ramarna beror mycket på vakanser i och med organisationsförändringar. Innevarande år 2024 visar tertialuppföljningen på helåret en nollprognos. Flera vakanser just nu på samhällsplanering men här kommer externa köp av tjänster att genomföras för att kunna genomföra verksamhet.

Vid full bemanning på förvaltningen inför 2025 så finns en viss ekonomisk obalans. För att kunna utveckla verksamheten ytterligare behöver mer resurser tillföras. Exempel där mer resurser är önskvärt är e-handel, näringslivsarbetet, medel för fler detaljplaner, kommunikationsresurser, digitalisering och säkerhet och krisberedskap. Inom säkerhet och krisberedskap till exempel totalförsvarsarbete, anpassning av lokaler och inköp av lagervaror.

Investeringar 2025-2028

Investeringsprojekt, tkr	Total budget fleråriga projekt	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Markförvärv		5 000	5 000	5 000	5 000
Trafiksäkerhetsåtgärder		500	500	500	500
Trygghetsskapande åtgärder		300	300	300	300
Totalt trafik, trygghet o tillgängligh		800	800	800	800
Fiber		5 000	2 000	2 000	2 000
Beläggnings-UH övrigt		7 000	7 000	7 600	7 900
Lekplatser		800	1 000	800	800
Gator, vägar, GC		4 500	4 000	4 000	4 000
Storgatan	26 000	9 634	0	0	0
Gatubelysning		1 500	1 000	2 000	2 000
Åtgärder enl broplan		1 000	0	3 000	2 000
Västerbron		0	6 500	0	0
Strömsnäbron		0	0	10 500	0
GC Engelbrektsgratan		486	0	0	0
GC Sofiedahlsgratan		971	0	0	0
Ny Grundskola Infrastruktur	16000	7 000	4 000	1 000	0
Anläggningskompl i stadsmiljö		100	300	100	100
Totalt Gator, vägar, GC, broar, lekplats		32 991	23 800	29 000	16 800
Nytorget		262	0	0	0
Utveckling stadskärna		0	20 000	20 000	20 000
Fördj.stabilitetsutf etapp 3-8	9 500	2 499	1 000	6 000	
Stabilitetsutredning Strandvägen-Ladbron		0	0	500	1 500
Dv. pumpstationer		1 000	1 000	1 000	1 000
Dv brunnar		200	200	200	200
Totalt Övrig infrastruktur		3 961	22 200	27 700	22 700
Investeringar KS ej spec.		400	200	200	200
Ahllöfsparkens portal och käge		1 000	0	0	0

Utrustning säkerhet och krisberedskap	0	500	300	300
Totalt Kommunstyrelseförvaltningen	1 400	700	500	500
Eljusspår söder	500	0	0	0
Friluftsbad	100	100	100	100
Ekbackbadet reningsanläggning	500	1 000	500	500
Eljusspår (NoS) inkl utegymN	100	100	100	100
Övr Fritids Anläggningar	100	100	100	100
Ekbackbadet utemiljö	1 500	0	0	0
Totalt Fritidsanläggningar	2 800	1 300	800	800
Totalt Exploatering ospecificerad	3 000	5 000	5 000	5 000
Summa Investeringsprojekt	54 952	60 800	70 800	53 600

Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde respektive investeringsprojekt inom den totala investeringsramen. Styrelsen och nämnderna förutsätts att inte överskrida ramarna och vid befarad avvikelse ska i första hand omprioritering ske.

För större och/eller strategiska investeringar beslutar kommunfullmäktige om totalutgiften för projektet. Förskjutningar mellan åren kan ske och uppföljning ska ske vid prognostillfällena och i samband med kompletteringsbudget. Kompletteringsbudget, för investeringar som inte slutförts inom kalenderåret, beslutas av kommunfullmäktige i samband med beslut om årsredovisning. Kompletteringsbudget medges endast för de investeringar som inte hunnit slutföras under det aktuella kalenderåret. Betalningsplaner för större investeringar ska lämnas till kommunstyrelseförvaltningens ekonomienhet för planering av likviditeten.

Markförvärv

Det är av stor vikt att kommunen har egen markreserv för kommande utveckling. Marken behövs både för framtagande av nya bostadsområden och verksamhetsområden, men även såsom bytesmark för att kunna förvärva bättre belägen mark. Att, när tillfälle ges, komplettera markreserven är nödvändigt för kommunens möjlighet att styra Arboga kommuns utveckling. Om kommunen saknar lämplig byggklar mark kan det bli dyrt, och kanske omöjligt, att senare närmare in på exploatering frivilligt förvärva mark.

Trafik, trygghet och tillgänglighet

Medel för trafik, trygghet och tillgänglighet omfattar bland annat projekt i samband med planerade VA- arbeten där hastighetsdämpande- och trygghetshöjande åtgärder i form av avsmalningar byggs. Medel avsätts också till att förstärka belysningen vid övergångställen. Trygghets- och tillgänglighetsåtgärder avser löpande återkommande poster.

Fiber

Avser investering i kommunens övergripande fiberstruktur. Här behöver en strategi och långsiktig planering fram. Säkerheten kring verksamhetsfiber bör utredas och prioriteras.

Gator, vägar, broar, lekplatser och gång- och cykelvägar

Gator, vägar och GC-vägar avser kompletteringar eller ombyggnationer av gator- och GC struktur. Budgeterade medel avser större åtgärder inom området gata, väg GC som ej inryms i driftbudget, då dessa åtgärder är mer omfattande exempelvis byte av gatuöverbyggnad, mer omfattande arbeten avseende GC- nätet eller större trafiklösningar.

Gatubelysning är årlig budget och avser bland annat större seriebyten eller byten av stolpar och fundament samt kraftkablage. Detta kan med fördel utföras parallellt med ett pågående projekt.

Åtgärder enligt broplan är renoveringsåtgärder av kommunens bro- och tunnelanläggningar. Ny besiktning genomförs och revidering av åtgärdsplan. Här finns stora behov av underhåll av Västerbron och Strömsnäbron.

Beläggningsunderhåll avser övergripande åtgärder utifrån årlig beläggningsplan.

Åtgärder av Gäddgårdsskolans infrastruktur sker parallellt med grundskoleprojektet och är ett flerårigt projekt.

Lekparkernas budget avser övergripande större reparationer samt kompletteringar av lekplatsanläggningar.

Övrig infrastruktur

Fördjupad stabilitetsutredning etapp 3–8 avser utredning och projektering av återstående etapp mellan Kajen och GC-bro Stenlöpet.

Underlag för projektet Nytorget har redovisats 2023 där också en tidig uppskattning av projektekonomi presenterats. För eventuell fortsättning till produktion och utförande inväntas politiskt ställningstagande kring projektet.

Rubriken Utveckling stads kärna avser investeringar för ökad attraktionskraft i tätorten samt skapa bättre förutsättningar för aktiviteter och handel i tätorten. Möjliga projekt här skulle kunna vara Stora torget, Rådhusorget, Nytorget och Järntorget.

DV- pumpstationer omfattar framtida investeringar- och underhåll av kommunens dagvattenpumpstationer.

DV- brunnar i gatu- och parkmiljö avser större reparationer eller byte av hela eller delar av brunnskomponenter inom kommunens gatu- och parkanläggning.

Kommunstyrelseförvaltningen

Det finns behov av investering i utrustning inom säkerhet och krisberedskap som till exempel elverk/UPS, nödbelysning och reservvattentankar.

Fritidsanläggningar

Medlen avseende fritidsanläggningar utgörs av planerat underhåll av befintliga anläggningar. Ekbacksbadet avser teknisk verksamhetsutrustning som ej är överflyttad till fastighetsbolaget.

Exploatering

I tabellen ovan finns inte uppgifter för specifika områden 2025-2027. Projekten kommer specificeras i samband med genomförande. Närmast genomförande är områdena Syrenen och Kastanjen.

Sammanfattning till kommunfullmäktige

Nämndernas/styrelsens och bolagens underlag till Strategisk- och ekonomisk plan (SEP) inlämnas senast i slutet av april för sammanställning inför budgetberedningen den 7 maj. Underlagen ligger till grund för beslut om prioriteringar på kommunnivå.

Underlaget är en analys som beskriver och värderar verksamhetens nuläge och framtid. Utifrån den preliminära ramen och analys av nuläge och framtid genomförs en ekonomisk avstämning. Underlaget ska även innehålla nämndens investeringsbehov de kommande tre åren.

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet så att kommunfullmäktiges beslut efterlevs och genomförs. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i företag och kommunalförbund som kommunen är medlem i. Styrelsen ansvarar även för kommunens organisation, omvärldsbevakning, utvecklingsarbete, lokalfrågor, näringslivs- och turistverksamhet, kommunikation, marknadsföring, samhällsplanering, samt kontakter med externa myndigheter och organisationer. Till kommunstyrelseförvaltningen hör enheterna administrativ enhet, HR, näringsliv och turism, ekonomi och styrning, samhällsplanering, teknisk verksamhet, säkerhetsenhet och kommundirektör.

Nuläge och framtid

År 2023 var ett utmanande år. Det oroliga världsläget med kraftig prisutveckling, höjda räntor och pensionskostnader. Detta i sin tur innebar diskussioner i offentliga sektorn om säkerhetsläget och om åtgärder så som effektiviseringar, besparingar, skattehöjningar och ökade statsbidrag. Det står klart att vi behöver fortsatt hantera dessa faktorer ihop med alla andra utmaningar som kommunerna behöver arbeta med. Ska kommunerna klara av dagens och morgondagens utmaningar kan vi inte fortsätta att göra som vi alltid har gjort.

Framåt ökar behoven av välfärdstjänster. Befolkningsförändringen är en av de stora utmaningarna, utvecklingen som pågår fortsätter de kommande åren. Utvecklingen innebär att kostnaderna för demografin ökar snabbare än intäkterna, och det behövs ett ökat fokus på effektivisering och omprioriteringar. I likhet med kommunsektorn i övrigt finns ett stort behov av investeringar vilket innebär att det krävs ett större driftöverskott för att inte i hög grad behöva låna till investeringarna.

Kompetensförsörjningen för kommunens välfärdsuppdrag är en stor utmaning för kommunen som organisation. Konkurrensen om arbetskraften ökar bland annat till följd de demografiska förändringarna. För att upprätthålla den planberedskap som kommunen avser ha för framtiden behöver ytterligare detaljplaner tas fram i attraktiva områden för att kunna erbjuda attraktiva och varierande bostäder för medborgaren och samtidigt öka attraktionskraft för potentiella inflyttare. Likaså att ha en bra planberedskap för att kunna erbjuda mark till försäljning för

nyetableringar och för befintliga verksamheter i kommunen. Elförsörjningen är en stor utmaning i framtiden. Utbyggnaden av elsystem i ett långvarigt perspektiv både bakåt och framåt. Lokalförsörjningen avseende verksamhetslokaler är även den en utmaning. Stora investeringar är på gång, bland annat ny grundskola, vilket kräver en långsiktighet i planeringen.

Stort fokus kommer också att ligga i framtagandet av strategiska dokument med dialog som kan hjälpa kommunen att få framdrift och riktning i den framtida planeringen av Arbogas utveckling. Fokus måste också vara på stödprocesser till våra chefer och dess verksamhet. Exempel på stödprocesser är införande av e-handel, inköpsorganisation, verksamhetsstyrning, ekonomisk planering och uppföljning, e-arkiv, säkerhet och krisberedskap. Viktigt är också att slutföra de politiskt beslutade uppdragen till tjänsteorganisationen.

Ekonomisk avstämning drift och investering

Att kommunstyrelsen och dess förvaltningar de senaste åren kunnat hålla sig inom de av kommunfullmäktige beslutade ramarna beror mycket på vakanser i och med organisationsförändringar. Innevarande år 2024 visar tertialuppföljningen på helåret en nollprognos. Flera vakanser just nu på samhällsplanering men här kommer externa köp av tjänster att genomföras för att kunna genomföra verksamhet.

Vid full bemanning på förvaltningen inför 2025 så finns en viss ekonomisk obalans. För att kunna utveckla verksamheten ytterligare behöver mer resurser tillföras. Exempel där mer resurser är önskvärt är e-handel, näringslivsarbetet, medel för fler detaljplaner, kommunikationsresurser, digitalisering och säkerhet och krisberedskap. Inom säkerhet och krisberedskap till exempel totalförsvarsarbete, anpassning av lokaler och inköp av lagervaror.

Det finns ett investeringsbehov för år 2025 på 60,8 miljoner kronor, år 2026 på 70,8 miljoner kronor och för år 2027 53,3 miljoner kronor.